

Un insecte nord- americà que ataca els plàtans

per
Jordi Ribes

L'amic lepidopteròleg Josep J. Pérez De-Gregorio ens ha portat una sèrie d'exemplars d'un insecte que és un flagell dels plàtans de la Divesa de Girona i que duu la data: 24-IX-1980. Efectuat l'estudi pertinent hem pogut determinar l'espècie i podem confirmar que aquesta és la primera vegada que se cita a la Península Ibèrica. Es tracta d'un hemípter heteròpter de la família **Tingidae**, **Corythucha ciliata** SAY, originari de l'Amèrica del Nord —Estats Units i Canadà—, la dispersió del qual sembla que és a punt d'imitar la del coleòpter **Leptinotarsa decemlineata** SAY, el conegut escarabat de la patata. Com que la troballa esdevé molt interessant, i això en més d'un aspecte, creiem que cal donar unes dades prèvies que ens ajudaran força a centrar la qüestió. Heus-les ací:

L'any 1966 el professor Antonio Serdadei, de la Universitat de Pàdua, el troba per primer cop a Europa, sota l'escorça dels plàtans de la Piazza Eremitani de la seva ciutat. Un altre investigador italià, el llombard Paride Dioli, de Sondrio, n'amplia considerablement l'àrea i l'any 1975 publica un documentat treball on el cita ja de diverses localitats del Vèneto, Friül, Romania, Toscana, Llombardia i Ligúria, a més del cantó de Ticino, a Suïssa. Així mateix, l'any 1972 hom l'esmenta de Croàcia i d'Eslovènia (Maceljski & Balarin). De França no apareix citat fins al 1977 (d'Aguilar et al.), però només dels departaments litorals occitans dels Alps Marítims i del Var i també de Còrsega. Finalment, fa poc, Vászárhelhyi (1978) el troba a Hongria. Aquestes darreres dades que ens ha facilitat amicalment el nostre col·lega Jean Péricart, de Monttereau, eminent especialista francès de títgids, completen la dispersió geogràfica europea actual de l'insecte.

Pel que es veu, al nostre continent sols ataca els plàtans i n'origina la caiguda prematura de les fulles, per causa de les seves picades i a l'acumulació d'excrements; aquestes fulles, malmeses a conseqüència d'això, presenten evidents signes de clorosi. A Itàlia pon a l'abril i el cicle biològic es desenvolupa durant el bon temps. Després hiverna sota les plaques de ritidoma del mateix arbre. Sembla, a més, que els anys secs afavoreixen la seva activitat procreadora, cosa que podria haver propiciat la introducció, enguany, a Catalunya. Segons Bailey (1951), a l'Amèrica del Nord, pàtria d'origen, castiga les plantes següents: **Platanus occidentalis** (hoste primari), **Broussonetis papyrifera**, **Carya ovata**, **Chamaedaphne** sp. i **Fraxinus** sp. D'Aguilar et al. (1977) hi afegeixen **Platanus wrightii** i **P. racemosa**.

Al nostre país hi ha un títgíd autòcton relativament emparentat amb **Corythucha ciliata** SAY i que, al primer cop d'ull, es pot confondre amb l'insecte objecte d'aquest comentari. Ens referim a **Stephanitis pyri** F., animallet ben conegut, que pot causar danys, sobretot a determinats arbres fruiters, però que no l'hem vist

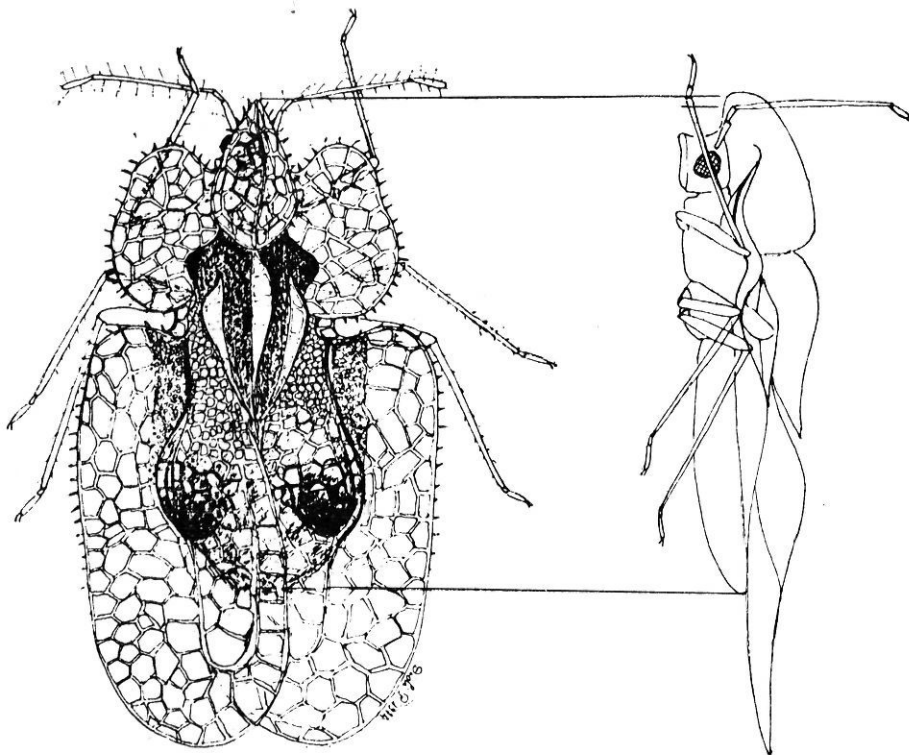
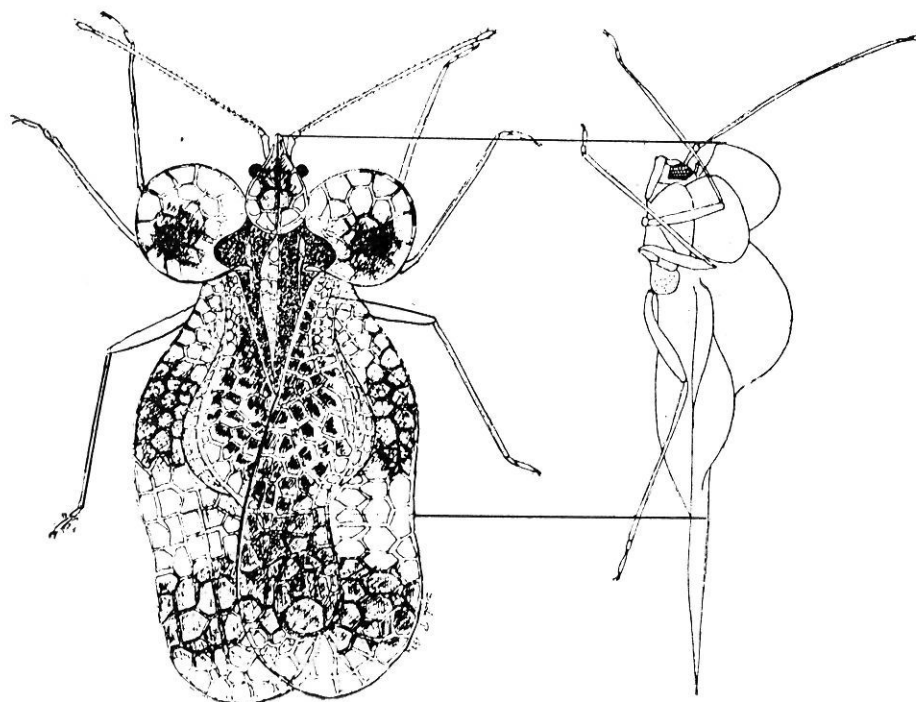

Fig 1. - *CORYTHUCHA CILIATA* (Say), vista per sobre i de costat (esquemàtica). Segons P. Dioli.

Fig. 2. - *STEPHANITIS PYRI* (F), vista per sobre i de costat (esquemàtica). Segons P. Dioli.

mai associat als plàtans. De tota manera són fàcils de separar. El nostre hoste nord-americà té les expansions laminars de les vores del cos cobertes de petites espines, les antenes bastant peludes amb el tercer artell tres vegades més llarg que el primer i segon units i els èlitres sense cap banda fosca transversal, caràcters que no presenta pas l'*Stephanitis pyri* F. (Figs. 1 i 2).

Quant a la lluita contra aquest paràsit, hem d'assenyalar la biològica, considerant els enemics d'aquest grup d'hemípters. Són importants,

sens dubte, uns altres hemípters heteròpters de la família dels antocòrids, pertanyents a diferents espècies del gènere *Orius* W., així com també alguns himenòpters de la família dels mir-màrids. Pel que fa a la lluita química, Binaghi (1970) aconsella preparats a base de sulfat de nicotina i rotenona.

Cal esmentar finalment que *C. ciliata* SAY, com tots els tígids, és un insecte estrictament fitòfag, per la qual cosa hom no n'ha de témer sinó els danys que pugui ocasionar als arbres que envaeix.

BIBLIOGRAFIA

- D'AGUILAR, J. et alt. 1977. — Introduction en France du Tigre du platane: *Corythucha ciliata* SAY. Bull. Soc. Ent. France, 82:2-6.
- BAILEY, N.S. 1951. — The **Tingioidea** of New England and Their Biology. Ent. Amer., 31:1-140.
- BIN, F., 1968. — La diffusione della *Corythucha ciliata* (Say), Tingide neartico del platano, nel Nord Italia. Bull. Zool. agr. Bachic. II, 9:123-131.
- Binaghi, G., 1970. — Sulla presenza in Italia del Tingide americano del platano *Corythucha ciliata* (Say) (**Hem. Tingidae**). Boll. Soc. ent. It., 102:162-166.
- Dioli, P., 1975. — La presenza in Valtellina di alcune cimici dannose alle piante. Rassegna Econ. Prov. Sondrio, Valtellina e Valchiavenna, núm. 4 (sense paginació).
- Drake, C. J. & Ruhoff, F. A., 1965. — Lacebugs of the World: A catalog (**Hemiptera: Tingidae**). Smiths. Inst., 243:1-634.
- Gibson, E. H., 1916. — The genus *Corythucha* Stal (**Tingidae: Heteroptera**). Trans. Amer. Ent. Soc., 44:69-104.
- Maceljski, M. & Balarin, I., 1972. — Preliminary note on the appearance of a new species of insect pest in Yugoslavia: the bug *Corythucha ciliata* (Say) (**Tingidae, Het.**). Acta Ent. Yug., 8:105-106.
- — —, 1927. — Ein neues Mitglied der schädlichen Entomofauna in Jugoslawien: *Corythucha ciliata* (Say). Plant Prot., 23:193-206.
- Pirone, P., et al., 1960. — Diseases and pests of ornamental plants. The Ronald Press Company. Nova York. 766 ps.
- Say, T., 1832. — Description of new species of heteropterous Hemiptera of North America. New Harmony, Indiana. Le Conte reprint 1858:310-368.
- Servadei, A., 1966. — Un Tingide neartico comparso in Italia (*Corythucha ciliata* (Say)). Boll. Soc. ent., 96:94-96.
- Vásárhelyi, T., 1978. — Fauna Hungariae XVII: Heteroptera, Homoptera (5):39.
- Wade, O., 1917. — The sycamore lace-bug (*Corythucha ciliata* Say). Oklahoma Agric. Exp. Station Bull., 116:1-16.